

DECOCTIO, DECOCTOR.

Vide verb. Restitutio, art. 5, a num. 49 ad 59, et verb. Solutio, a num. 3 ad 6.

DEDICATIONIS FESTUM.

Vide decreta sacrorum rituum congregationis.

DEFENSOR (III, 71).

Defensor matrimonii quis et a quonam deputandus, illius munus, juramentum. Vide verb. Defensor, num. 1 ad 11.

Defensor professionis regularis deputandus quonam sit, et a quo, illiusque munus, num. 12 et seqq.

DEFINITIVA SENTENTIA.

Vide verb. Sententia a num. 4 et fere per tot.

DEFLOMATIO, DEFLOMARE.

Vide verb. Stuprum, Stuprator.

DEFUNCTORUM OFFICIUM.

Vide verb. Officium Defunctorum.

DEGRADATIO (III, 75)

Degradatio est duplex, *verbalis*, et *realis* sive *actualis*. *Verbalis* quæ sit. Vide verb. Degradatio, num. 1.

Per degradationem verbalem clericus non amittit privilegium fori et canonis, nec characterem; et sic sacerdos valide conficit eucharistiam, etiamsi hæreticus, et valide absolvit pro mortis articulo, num. 2 ad 5.

Degradatio *realis* seu *actualis* quæ sit. Per hanc amittitur privilegium fori et canonis, non tamen character, nec potestas valide consecrandi et absolvendi pro mortis articulo, num. 6, 7 et 8.

Nec sic degradatus liberatur ab onere recitandi horas canonicas, et servandi perpetuam castitatem; sacra tamen congregatio concilii atque Clemens XI, cui ipsa congregatio dubium resolvendum reservat, noluit hoc decidere quoad obligationem recitandi officium in damnato ad treremes, num. 9.

Quæ sint crimina, ob quæ de jure deveniri potest ad degradationem, seu depositionem verbalem, vel ad degradationem realem seu actualem, et assignantur solemnitate servanda forma, num. 10, 11 et 12.

Degradatio *realis*, seu *actualis*, et *solemnis* non potest fieri nisi ab episcopo consecrato, nec committi potest abbatibus, aliisque inferioribus, num. 13, 14 et 15.

Degradatio vero *verbalis* potest fieri ab episcopo electo et confirmato, licet nondum consecrato, etiam per suum vicarium generalem; et sede vacante, a capitulo, vel vicario capitulari, n. 16, 17 et 18.

Ad degradationem, seu depositionem faciendam requirebatur olim certus episcoporum numerus pro diversitate deponendorum; et assignantur, num. 19 ad 24.

Afferuntur et reseratur dispositio concilii Tridentini quoad degradationem nunc attendenda, num. 25 ad 29.

Prælati regulares de jure communi non habent potestatem degradandi degradatione reali seu actuali suos subditos, nisi speciali fulciantur privilegio, vel consuetudine a Romano pontifice tolerata, et ab ipsis fieri potest *verbalis*, num. 30, 31 et 32.

Indicatur *Bohemus* de veteri et nova disciplina circa degradationem, num. 33.

Antiquissima est in Ecclesia degradandi consuetudo, num. 34 ad 36.

Degradati non sæculari tradebantur curiæ, sed in monasterio detrudebantur, num. 37 ad 40.

An sæculares iudices in carcerem deicere valeant degradatos sine episcopi licentia dubitatur, num. 41 ad 43.

An degradatis aliqua supersit spes ad amissionem ordinum gradus redeundi, num. 44 ad 46.

DELECTATIO MOROSA (III, 83).

Delectatio morosa generatim sumpta quid sit, quomodo differat a desiderio illicito, unde sic dicta, et tria requisita ut sit lethalis, quæ sint. Vide verb. Delectatio morosa, num. 1 ad 4. Quid sit assensus implicitus explicatur, in not. ad num. 4.

Delectatio morosa est triplex, scilicet de re cogitata, de cogitatione, et de modo; *voluntaria*, et *de liberata* de re cogitata formaliter mala est peccatum mortale, vel veniale, prout objectum est graviter, vel leviter malum; de cogitatione, cognitione, vel speculatione rei illicitæ non est peccaminosa, ut nec de modo artificioso, seu furioso rei illicitæ, num. 5 ad 8.

Corrigitur auctor, num. 6 in nota. Delectatio morosa speciem peccati non accipit a circumstantia personæ *circa quam*; secus autem de desiderio illicito circa consanguineam, conjugatam vel sacram, num. 9 et 10.

Expenditur et explicatur num. 9 auct. in nota. Ligatus voto castitatis, si morose delectetur, debet in confessione circumstantiam suæ personæ explicare, num. 11.

Morosam delectationem, seu desiderium capere de re aliena prohibita sub conditione: *Si talis res prohibita non esset*, non est peccatum mortale, quoties talis conditio vere auferat malitiam; secus vero, si e contra, et in per se malis, num. 12, 13 et 14.

Delectatio morosa de re materialiter tantum mala, v. g. de pollutione, homicidio, etc., factis sine culpa in somno, ebrietate, amentia, ex ignorantia, vel errore invincibili, est peccaminosa, sicuti sunt tales res in se; secus si sub aliqua ratione boni, vel quatenus causa boni effectus, num. 15 ad 18.

Desiderare rem materialiter tantum malam, ut fornicationem, homicidium faciendum in somno, ebrietate, ignorantia invincibili, etc., est peccatum mortale ejusdem speciei cum actu desiderato; licet tamen est desiderio, vel affectu simplici, et inefficaci optare, ut pollutio mere naturalis, et omnino involuntaria in somno eveniat ob aliquem bonum finem, num. 19 et 23.

Delectatio morosa de actu conjugii inter conjuges præsentibus, dummodo absit periculum pollutionis, non est mortalis, imo conjux neque mortaliter peccat, si de maritali copula, altero conjugis absente, cogitans in re cogitata morose delectetur; secus tamen, si in actu conjugali morose delectetur in alterius imaginatione, num. 24, 25 et 26.

Delectatio morosa venerea, et directe voluntaria tam ex copula futura cogitata, quam ex cogitationibus, aspectibus, tactibus, osculis, amplexibus libidinis, est sponsis prohibita sub mortali, n. 27. Quid de osculis, tactibus et amplexibus non impudicis inter sponso sentandum, num. 28 et 29.

Castigatur, num. 25 et 24, auct. in nota. Viduae mortaliter peccant, si voluntarie consentiant in motum delectationis sensitivæ, qui ex recordatione copulæ maritalis naturaliter oritur, eis tamen licita est rationalis delectatio, num. 30, 31 et 32.

Corrigitur, num. 31, auct. in nota.

DELEGARE, DELEGATUS (III, 97).

Delegare quid sit, et quis sit iudex delegatus, et in quo differat ab ordinario. Vide verb. Delegare, Delegatus, num. 1 ad 4.

Judices delegati alii sunt a jure, et alii ab homine; qui sint, et quæ eorum jurisdictio, n. 5 ad 12.

Alii sunt delegati, et alii subdelegati, n. 13.

Qui delegare possunt, n. 14 et 15.

Delegatus ab alio quam a principe, non potest causam alteri subdelegare; secus vero si sit delegatus ad universitatem causarum, n. 16 et 17.

Delegatus a principe supremo quando possit, vel non, causas alteri subdelegare, n. 18 ad 24.

Illustratur, n. 18, auctor. et solvitur questio, an delegatus ab aliqua sacra congregatione Urbis dici queat delegatus a principe, ita ut possit subdelegare, num. 75.

An delegatus vicario generali delegatus etiam dici debeat successor in eo officio, n. 74.

Judices delegati qui esse possint, vel non, et qui compelli possint ad acceptandam delegationem, n. 23 ad 28.

Delegatus sedis apostolicæ, vel legatorum ejus, cujus dignitatis esse debeat, n. 29, 30 et 31.

Delegatus episcopi, vel alterius inferioris ordinarii, quis possit esse, n. 32 et 33.

Episcopi, aliique papa inferiores non possunt laico delegare causam spirituales, n. 34.

Imo neque possunt causam spirituales delegare laico judicandam una cum clerico, n. 35.

Neque delegare possunt laico causam criminales clericorum, n. 36.

Imo neque possunt delegare causas criminales clericorum conjugato, n. 37.

Possunt tamen probabiliter delegare laicis causas clericorum mere civiles; plurimi vero contrarium sentiunt, n. 38 et 39.

Papa potest nolum causas civiles et criminales clericorum, sed etiam quasdam alias ecclesiasticas delegare alicui laico, v. g. regi; non tamen tollere clericorum exemptionem in totum, n. 40 et 41.

Delegati jurisdictio et officium expirat morte delegati, si delegatio fuit personalis; secus vero si delegatio non fuit personalis, n. 42 et 43.

Delegati jurisdictio et officium expirat per mortem delegantis, re adhuc integra; secus autem si res non sit amplius integra, n. 44.

Quid requiretur ad hoc ut res non sit amplius integra, n. 45 ad 52.

Delegati jurisdictio cessat per cessationem delegantis ab officio, re adhuc integra, n. 53.

Subdelegati jurisdictio, quando expirat, n. 54 et 55.

Delegati jurisdictio et officium expirat per revocationem delegationis suæ a delegato vel ejus superiore factam, n. 56.

Princeps seu iudex ordinarius delegans potest delegationem libere revocare, etiam re non amplius integra, num. 57.

Delegatus a principe supremo quando possit revocare delegationem a se alteri factam, n. 58 et 59.

Delegati jurisdictio cessat lapsu præfixi sibi temporis et finito negotio, ad quod fuit delegatus, et si ipse delegatus tanquam suspectus recusetur, n. 60 ad 62.

Jurisdictio delegata an partium consensu tum expresso, tum tacito prorogari queat de loco ad locum, nec non de tempore ad tempus, num. 75.

Quid importet determinare, num. episcopus procedat uti delegatus sanctæ Sedis, an uti ordinarius, n. 65 et seqq.

Aliquot effectus referuntur, si dicatur episcopus procedere uti delegatus sanctæ Sedis, n. 64.

Regulæ traduntur, quibus discerni possit num episcopus procedat uti delegatus sanctæ Sedis, an vero uti ordinarius, n. 66 et seqq.

DENUNTIATIO (III, 119).

DENUNTIATIO QUOAD DELICTA SPECTANTIA AD SANCTUM OFFICIUM.

Afferuntur in primis edictum universalis supremæ inquisitionis Romanæ. Vide verb. Denuntiatio, num. 1.

Ex vi talis edicti, et aliorum edictorum particularium inquisitorum, seu ordinariarum cujuscunque

respectivæ diœcesis qui sint denuntiandi, num. 2 ad 8.

Corrigitur et illustratur, n. 6, auctor. num. 6.

Ad denuntiandum ex vi edictorum quæ personæ teneantur, n. 9.

Afferuntur ad id edictum universalis supremæ inquisitionis Romanæ, n. 10.

Sub talibus edictis tam quoad denuntiationem activam, quam passivam, quæ aliæ personæ comprehenduntur, n. 11, 12 et 15.

An quæ dicta sunt de ipsis formaliter hæreticis dici debeant etiam de ipsis solum de hæresi suspectis, n. 14 et 15.

Hæreticus, aut suspectus de hæresi quando teneatur denuntiare seipsum, n. 16.

Item hæreticus socius criminis quando teneatur denuntiare complicem, n. 17.

Catholici non tenentur denuntiare hæreticos in locis, in quibus sunt permisti, id scientibus episcopis et inquisitoribus, n. 18.

Obligatio denuntiandi formaliter hæreticum, et alios reos quantumvis vehementer de hæresi suspectos, quanto tempore perseveret, n. 19 ad 21.

Viget obligatio denuntiandi hæreticum, quamvis credatur jam emendatus, n. 22, et verb. Confessarius quoad sollicitationem ad turpia, n. 47.

Viget obligatio denuntiandi delinquentem, etiamsi statim post commissum delictum pœniteat, si in ipso cognoscatur fuisse plenam advertentiam, et de liberationem ad sic delinquendum, n. 23.

Quale periculum liberet ab obligatione denuntiandi formaliter hæreticum, et suspectum de hæresi, n. 24 et 25.

Licet quis, aut quæ semel tantum maleficium, sortilegium, aut superstitionem fecerit, adhuc debet denuntiare, n. 26.

Accedens ad confessionem animo non confitendi peccata, sed inducendi confessarium ad hæresim, est a confessario denuntiandus, n. 27.

Non tenetur tamen, nec potest confessarius denuntiare hæreticum, quem talem scit ex vera ipsius sacramentali confessione, n. 28.

Imo nedum confessarius, sed nec qui casu aliquo talem pœnitentem suam hæresim confessario vere sacramentaliter confitentem audivit, debet ac potest denuntiare ac revelare, n. 29.

Non excusatur tamen a denuntiando hæreticum formalem confessarius sciens delictum ratione consilii a se petiti, nisi consilium a se petatur, et detur in sacramentali confessione, n. 30.

Ab obligatione denuntiandi hæreticum, aut suspectum de hæresi non excusat secretum naturale, et sub juramento de non revelando. Nec etiam, si delictum sit occultum et probari non possit, nec qui commissum delictum audivit a persona fide digna, n. 31 ad 35.

An autem denuntiare teneatur, qui audivit a persona levi, et non fide digna. Vide verb. Confessarius quoad sollicitationem, n. 36.

Quando plures sciunt commissum delictum; etiamsi unus denuntiaverit, non excusantur alii ab onere denuntiandi, n. 35.

Denuntiatio hæretici ex malitia, aut suspecti de hæresi, est faciendâ nulla præmissa correctione fraterna, etiamsi firmiter emendatio speretur, n. 36.

Denuntiatio est faciendâ intra terminum in edictis præfatum, n. 37.

Qui sine justa causa, et legitimo impedimento non denuntiat intra præfixum terminum, quomodo peccet, et in quas censuras incurrat, et an teneatur adhuc post elapsum dictum terminum denuntiare, n. 38 et 39.

Denuntiatio in regnis Hispaniarum, ac in aliis regnis et provinciis, cui fieri debeat, n. 40.

Pœnitens culpabiliter omitens denuntiationem, quando, quo onere, et a quo confessario possit absolvi, n. 41 ad 44.

In aliquibus tamen casibus expedit, quod confessori absolvant poenitentem ante factam denuntiationem. Vide *verb.* Denuntiatio, n. 45.

Confessarii cautissime procedere debent circa imponendam poenitentibus obligationem denuntiandi, n. 46.

In casu, quo reperitur vera obligatio denuntiandi, nec possit poenitens induci ad personaliter denuntiandum, quid agendum, n. 47.

Quamvis confessorius non moneat poenitentem de obligatione denuntiandi, adhuc poenitens ad id tenetur, n. 48.

Confessarii, qui culpabiliter et malitiose non moneant poenitentes de obligatione denuntiandi, seu docent ad id non teneri, sunt denuntiandi episcopis vel inquisitoribus, n. 49.

Denuntiationes quomodo fieri debeant, n. 50.

Omittens denuntiare haereticum, vel suspectum de haeresi, et testes veritatem celantes, vel minuentes an sint de haeresi suspecti, et ipsi denuntiandi, n. 51 ad 53.

Legitime impeditus, durante impedimento, non tenetur denuntiare per alium, n. 54.

Alia ad rem. Vide *verba* Haereticus, Libri prohibiti, Sigillum sacramentalis confessionis, Confessarius quoad sollicitationem ad turpia, et Superstitio.

DENUNTIATIONES MATRIMONII.

Vide *verb.* Matrimonium quoad denuntiationes.

DEPORTATIO.

Deportationis poena quae sit. Vide *verb.* Poena, art. 2, n. 11.

DEPOSITIO.

Depositi quid, a quo, et ob quam causam fieri possit. Vide *verb.* Degradatio, *per tot.*

DEPOSITUM, DEPOSITARIUS (III, 155).

Depositum potest accipi, et pro re deposita, et pro contractu, et quid sit utrumque. Vide *verb.* Depositum, Depositarius, n. 1.

Depositum ut sic dividitur in iudiciale, et privatum, et quid sit iudiciale, quod alio nomine dicitur *sequestrum*, seu *sequestratio*, et haec potest esse voluntaria, vel necessaria, et utraque assignatur, n. 2 ad 5.

Assignatur aliud genus depositi iudicialis, n. 6.

Depositum privatum quid, et quale sit, n. 7.

Depositarius non potest uti re deposita sine consensu expresso vel tacito deponentis; secus vero si bona fide existimet id domino non displicere, n. 8 et 9.

Depositarius quomodo debeat depositum custodire, et restituere, n. 10 et 11.

Depositarius adeo tenetur de dolo et culpa lata, ut neque valeat pactum de dolo non praestando: hoc tamen intelligi debet solum de remissione doli futuri, num. 12 ad 14.

Valeat tamen pactum, ne depositi unquam agatur cum caeteroquin vi ipsa id pactum sit, ne de dolo agatur, n. 52 et *seqq.*

Nam moribus nostris infamia ut apud Romanos notantur ii, qui dolose restituere depositum recusant, n. 54 et *seqq.*

An exceptio retentionis ob impensas opponi queat deposito, num. 56, 57.

Depositarius non tenetur de culpa levi, et levissima, exceptis aliquibus casibus, qui assignantur, n. 15 ad 19.

Depositarius non obligatur ad praestandum casum fortuitum, exceptis tribus casibus ibidem expressis, n. 20.

Depositor potest statim quandoque voluerit depositum revocare, etiam antequam sit elapsus tempus, pro quo res deposita fuit; et depositarius

tenetur statim rem depositam restituere praeterquam in quinque casibus, qui luculenter explicantur, n. 21 ad 28.

Depositarius non potest retinere rem depositam pro compensatione alicujus crediti erga depositorem, n. 29.

Ex deposito facto penes clericum, v. g. canonicum, aut religiosum, seu rectorem ecclesiae, vel monasterii non potest obligari ecclesia, vel monasterium, nisi res illa deposita fuerit conversa in utilitatem ipsius ecclesiae, vel monasterii, aut praelatus una cum capitulo, seu conventu depositum in suam fidem, vel custodiam recepisset, n. 30 ad 32.

Depositarius, si in periculo naufragii, hostilis incursus, vel incendii nequit res suas et alienas servare, potest res suas pretiosiores salvare praeter alienis minus pretiosis, et in tali casu nihil tenetur restituere, n. 53, 54.

Si res deposita sint pretiosiores rebus propriis depositarii, et utrasque salvare non possit, tenetur depositarius eas praeferre rebus suis vilioribus, illasque salvare, postpositis propriis minoris pretii, si sit moraliter certus de habenda compensatione damni proprii, aliter non teneretur eas praeferre, n. 55 ad 58.

De deposito miserabili, et quid in illo singulare sit, n. 59 et *seqq.*

Depositum irregulare quid sit, et illius effectus, n. 46.

DESERVITORES (III, 147).

Quid nomine deservitorum veniat. Vide *verb.* Deservitores, num. 1.

Deservitores ab episcopo deputandi, non solum quoad ecclesias suae collationis, sed etiam quoad ecclesias non subjectas concursui, num. 2 ad 4.

Vacante dignitate in cathedrali, cui annexa est parochialis, episcopus nominat deservitorem, num. 5.

Ecclesiae patronatus laici et regii accipiunt deservitorem ab episcopo, sine patroni vel regis nominatione, num. 6.

Episcopus determinat congruam sustentationem deservitoribus; et in eorum deputatione non debet audire examinatos, num. 7 et 8.

Deservitor debet subire onera pastoralia et potest dare licentiam sacerdoti assistendi matrimonio, num. 9 ad 11.

DESPERATIO.

Desperatio quid sit. Vide *verb.* Virtus, n. 3.

DETRACTIO (III, 147).

DETRACTIO QUOAD EJUS ESSE, ET MODOS QUIBUS FIERI POTEST.

Detractio quid sit. Vide *verb.* Detractio, art. 1, n. 1, 2.

Quid sit honor, et in quo sensu sit majus bonum, quam fama, et e contra, n. 3, 4.

Assignantur tres detractionis divisiones, et explicantur singulae, n. 5 ad 10.

Detractio, sive calumnians, sive non calumnians, quando sit peccatum mortale, vel veniale, num. 11 et 12.

Sancti Thomae doctrina auctor illustratur, in nota ad n. 11.

Defectu voluntarii perfecti detracti, detractio, quae de sui natura est peccatum mortale, redditur tantum veniale, vel nullum omnino peccatum, num. 13.

Qui detrahit ex naturali impetu pravae consuetudinis, et loquacitatis absque omni advertentia ad damnum proximi, non peccat mortaliter in ipso actu, licet peccet in sua causa, n. 14.

Defectu materiae gravis detractio evadit solum peccatum veniale, n. 15.

Levitas et gravitas materiae detractionis unde attendi debeat, n. 16.

Regulariter non est mortale revelare defectus naturales animi, corporis, vel naturarum, vel narrare defectus morales de aliquo in generali, n. 17 et 18.

Mortaliter tamen peccat, et detrahit, si quis de determinata persona in generali dicat, v. g. *se scire quid de illo, quod si dicat, sit eum magno rubore affecturus*, num. 19.

Non est mortale de aliquo ignoto, vel indeterminato male loqui, dummodo tale crimen in aliorum damnium non redundet, n. 20 et 21.

Gravius tamen, et gravissime peccat, qui ordini seu congregationi alicui religiosorum in communi vel monasterio detrahit, n. 22.

Diffamatum in uno crimine de altero valde affini diffamare est tantum peccatum veniale, n. 23.

Afferitur regula generalis ad dignoscendum quando peccatur graviter, vel leviter in huiusmodi materia, n. 24.

Defectu rei occultae detractione evadit solum peccatum veniale, n. 25.

Notorium aliud est notorietate juris, aliud notorietate facti, n. 26.

Ad constituendum aliquid notorium notorietate facti quot homines illud scire debeant, n. 27.

Crimen notorietate juris, quando possit vulgari absque injuria, n. 28.

Crimen notorium notorietate facti manifestare, quando sit peccatum mortale, vel veniale, et quando nullimode peccatum, n. 29 et 30.

An sit peccatum contra justitiam manifestare in alio loco crimen notorium, vel limitare tantum, vel simpliciter, et absolute in aliquo loco particulari, n. 31 et 32.

Ocultum alicujus crimen ab aliis auditum narrare, an sit peccatum mortale, aut veniale concurrentibus aliquibus circumstantiis, n. 33 ad 35.

Peccat mortaliter cum obligatione restitutionis, qui infamatum jam emendatum de praeterito, et jam oblito crimine, denuo sine justa causa infamat, n. 36.

Probabilius mortaliter peccat, qui occultum alterius crimen sine justa causa manifestat uni, vel alteri viro prudenti non ulterius divulgaturo; secus autem si crimen patratum sit contra seipsum, illudque narret tantum consilii causa, et animo non detrahendi, n. 37 et 38.

Defunctis detrahente, an sit peccatum mortale obligans ad restitutionem, n. 39.

Quid de historiographis, publicis, vel occulta mortuorum crimina describentibus, n. 40 et 42.

Defectu injustitiae revelandi, crimen occultum revelare non est peccatum, n. 43.

Causae justae revelandi aliquod crimen verum occultum alterius sunt, praesertim quatuor, quae enumerantur, ac luculenter explicantur, n. 44 ad 52.

Detrahentes voluntarie et sine causa audire, et cum facile potest impedire, est peccatum mortale, n. 53.

Audiens detrahentem cum aliis inducendo, provocando, adjuvando, peccat mortaliter contra justitiam; et solum consentiendo, et complacendo in detractionem peccat mortaliter tantum contra charitatem; et illam non impediendo quando facile et commode potest, peccat mortaliter contra charitatem ex duplici respectu; et delectando solum de gratia, et lepiditate detrahentis, non esset inde culpandus peccati gravis, n. 54 ad 57.

Seipsum infamare, an sit peccatum, n. 58 et 59.

DETRACTIO QUOAD OBLIGATIONEM RESTITUTIONIS FAME, ET QUOAD CAUSAS EXCUSANTES A TALI RESTITUTIONE.

Qui crimen falsum alicui scienter imposuit, te-

netur dictum suum retractare etiam sub juramento, et adhibendo testes, si ita res exigat; et tali modo se retractanti renuentes credere absque rationabili causa ipse ad nihil aliud tenetur. Vide *verb.* Detractio, art. 2, n. 1 et 2.

Qui crimen alicujus verum, sed occultum injuste prodidit, ad quid teneatur, n. 3 et 4.

Qui revelavit alterius crimen aliquibus sub secreto an teneatur apud illos tantum famam restituere, n. 5.

Quid, quando ex detractione oritur damnium etiam in bonis fortunae, n. 6, 7 et 8.

Detractor, si supervixerit ei cui detrahit, tenetur famam restituere quamvis defuncto, n. 9.

Detrahens inadvertenter, et sine culpa, et postea cognoscens se detraxisse, ad quid teneatur, n. 10 ad 12.

Qui de Caio v. g. revelat grave crimen, et advertit audientes per errorem intelligere de Titio, tenetur ex justitia restituere Titio, n. 13.

Assignantur et explicantur decem causae excusantes detrahentem a restitutione famae, n. 14 ad 23.

DETRUSIO.

Detrusionis in arcum monasterium poena quae sit. Vide *verb.* Poena, in art. 2, n. 12.

DIACONATUS.

Diaconatus quid sit, quae ejus materia, et quando fuerit institutus. Vide *verb.* Ordo, art. 1, n. 43, 44 et 45.

DIACONISSAE (III, 171).

Officia diaconissarum quae sint. Vide *verb.* Diaconissae, num. 1, 2.

Quanam aetate eligenda sint, num. 3.

Quadragesima annorum aetas necessaria virginibus et sacris monialibus, num. 4.

Diaconissarum habitus et ordnatio, num. 5 ad 7.

DIACONUS (III, 169).

Diaconi Orientalis Ecclesiae, qui ordinati fuerint in statu caelibis, non possunt matrimonium contra- here. Vide *verb.* Diaconus, n. 1 et 2.

De diaconis Cophitis ordinatis in infantili aetate quoad matrimonium, n. 3 ad 5.

Diaconorum appellatio, institutio et numerus, num. 6 ad 8.

Eorum varia officia, num. 9 ad 13.

DIAMETER

Diameter et axis quomodo differant inter se. Vide *verb.* Mundus, num. 127.

DIES.

Dies unde dictus, quid sit, ejusque divisiones assignantur et explicantur. Vide *verb.* Mundus, i. 3 ad 16.

DIETA.

Dieta quot milliaria contineat. Vide *verb.* Benedictio, art. 5, num. 10.

DIFFAMATIO.

Diffamatio quid sit. Vide *verb.* Detractio, art. 1, num. 9.

DIGNITAS.

Dignitas quid sit. Vide *verb.* Beneficium, art. 1, num. 26.

DILAPIDATIO.

Dilapidationis poena quae sit. Vide *verb.* Poena, art. 5, num. 93 ad 96.

DILECTIO.

Vide *verb.* Virtus, a num. 54 ad 87.

DIMISSORIÆ.

Dimissoriæ, seu Dimissoriales. Vide verb. Oroo, *art. 3, a num. 36 usque in finem.*

DIOECESIS (III, 175).

Hujus nominis notio in re civili, et in re ecclesiastica varia fuit apud veteres. Vide verb. Dioecesis, *num. 1. 2.*

Nunc singularem episcopi ditionem significat; quæ notio quinto jam sæculo obtinuerat, *num. 3.*

DIPTYCHA (III, 561).

Quæ nomina in Missæ sacrificio olim ex diptychis recitarentur. Vide verb. Diptycha, *num. 1 et 2.*

Praxis hujusce recitationis, *num. 3.*

Erasa ex his tabulis hæreticorum nomina, unde quædam dissidia, *num. 4 et 5.*

DIOPTRICA.

Dioptrica quid. Vide verb. Mundus, *num. 208.*

DISCORDIA.

Discordia quid sit. Vide verb. Virtus, *num. 84.*

DISMEMBRATIO (III, 177).

Dismembratio est quædam species alienationis. Vide verb. Dismembratio, *num. 1.*

Quid requiratur, ut dismembratio dicatur effecta, vel non, *num. 2 ad 5.*

In ecclesiæ dismembratione observantia subsequata optime declarat quidquid fuerit præcedenter actum, *num. 6.*

Dismembratio, ut sustineatur, requirit omnes solemnitates requisitas in alienatione rerum ecclesiæ, causæ necessitatem, et evidentem ecclesiæ utilitatem, maxime si ecclesia sit parochialis, cujus dismembratio requirit copulative solemnitatem, et justam causam, parochianorum citationem, præsentiam rectoris, quo veniente potest episcopus facere dismembrationem, si adsit justa causa, quæ assignatur, *n. 7 ad 14.*

Ecclesia parochialis propter quas causas non possit dismembrari, *num. 15 ad 20.*

In dismembratione ecclesiæ parochialis reservandus est canon, seu recognitio aliqua annua faciendi ecclesiæ matri, *num. 21.*

Præcepta quædam circa dismembrationem parochiarum, juxta diversas tribunalium Urbis sententias disputati, *num. 30 et seqq.*

Ecclesia dismembrata a parochiali consentiente rectoris, auctoritate episcopi, et justa de causa dicitur tra parochialia intra limites sibi assignatos habere exercibilia, *num. 22.*

Læt poterit reservare sibi ecclesia matrix in signum subjectionis jus sepeliendi, vel similia, id delet expresse facere, alias omne id, quod non est exceptum, dicitur translutum in dismembratam ecclesiam, *num. 23.*

Præservatio facta in dismembratione ecclesiæ intelligitur de aliis juribus præterquam consecutivis ad ipsam dismembrationem, *num. 24.*

Dismembratio generaliter loquendo non præjudicat ecclesiæ, a qua illa facta est, nisi in iis quæ in litteris dismembrationis continentur, neque præjudicat habentibus officia, seu beneficia in ecclesiis dismembratis, neque episcopo, seu capitulo super exactione decimarum tam prædialium quam personalium, *num. 25 ad 29.*

DISPENSATIO (III, 183).

Dispensatio quid sit. Vide verb. Dispensatio, *num. 1.*

Corrigitur auctor in definitione dispensationis, *num. 85.*

Dispensatio potest considerari sub variis modis, et explicantur singuli, *n. 2 ad 9.*

Declaratur item auctor, *num. 7, 85 et seqq.*

Dispensatio sine justa causa non est dispensatio, sed dissipatio, *num. 10.*

Dispensatio in lege superioris sine justa causa, an sit invalida et peccaminosa tam quoad concedentem, quam quoad petentem dispensationem, *num. 11 ad 14.*

Dispensare, vel petere dispensationem in lege propria sine justa causa, an liceat, *num. 15 et 16.*

Papa dispensans in propria lege, et in jure positivo sine causa an peccet, *num. 17 et 18.*

Auctor emendatur, in nota ad *n. 18.*

Papa proprie et rigore loquendo non dispensat in jure divino, *n. 19.*

Potest tamen papa jus divinum interpretari, et declarare, quod in aliquibus casibus propter aliquas circumstantias non obliget, *num. 20.*

Papa ex rationabili causa potest dispensare in omni jure ecclesiastico, *num. 21.*

Ætatis dispensatio pro consequendo beneficio jurispatronatus familiaris non conceditur a papa in præjudicium remotioris vocati habentis requisita, *num. 22.*

Episcopus quoad sacros canones, constitutiones apostolicas, et decreta conciliorum generalium, nequit dispensare nisi in casibus sibi a jure permis-

sus, qui assignantur, *num. 23 ad 29.*

Potestas dispensandi in supradictis, et aliis consimilibus casibus competens episcopis, competit etiam capitulo, sede vacante, *num. 30.*

Dispensatio matrimonii obtenta super impedimento consanguinitatis in forma pauperum false narrata paupertate, est invalida, et proles est illegitima, *num. 31.*

Dispensatio in bigamia. Vide verb. Bigamia.

Dispensatio in festorum observantia. Vide verb. Festum.

Dispensatio in jejunio. Vide verb. Jejunium.

Dispensatio in impedimenti matrimonii. Vide verb. Impedimentum matrimonii, *art. 3.*

Dispensatio ab irregularitate. Vide verb. Irregularitas, *art. 5.*

Dispensatio in juramentis, et votis. Vide verb. Juramentum et Votum.

Dispensatio in pœnis Simonie. Vide verb. Simonia.

Dispensationes nec frequenter, nec sine justa causa sunt concedendæ, *n. 34 et 35.*

Quamplura referuntur ad dispensationes matrimoniales pertinentia, *n. 36 et seqq.*

Dispensationes pro regularibus non conceduntur, nisi de superiorum regularium consensu, vel ad eorum preces, *num. 38.*

Dispensationes ab observantia Quadragesimæ, *num. 39 et seqq.*

Dispensationes super ritibus ecclesiasticis a sancta sede petendæ sunt, nec ea inconsulta ab alio quolibet concedi possunt, *num. 67, 68 et seqq.*

Quando episcopi dispensare nequeunt super propriis constitutionibus, et legibus synodi, et in genere de illorum auctoritate in materia dispensationum, *num. 90 et seqq.*

Quando episcopus dispensare possit super legibus superioris, *num. 99 et seqq.*

De justis dispensationis causis, *num. 102.*

An cesset dispensatio, si causa, ob quam fuit concessa, cesset ante executionem illius, *num. id. et seqq.*

An et quando potius datum mandatum de dispensando, quam gratia dispensationis concessa a papa sit, et quinam sint effectus diversi, *num. 104.*

Dispensatio est stricti juris, nec ullam patitur extensionem, *num. 105.*

DISPUTATIO.

Disputatio cum hæreticis qualis, et quando sit prohibita Christianis. Vide verb. Fides, *a num. 36 ad 41, et verb. Hæreticus, a num. 27 ad 29.*

DISTINCTIO.

Distinctio specifica peccatorum, unde desumatur. Vide verb. Peccatum, *a num. 26 ad 28.*

Distinctio numerica ipsorum unde desumi debeat. Vide a *num. 29 ad 34.*

DISTRACTIO.

Distractio in recitatione divini officii; et consimiliter in celebratione missæ, an, quando, et quomodo sit peccaminosa. Vide verb. Officium divinum, *art. 2, a num. 38 ad 47, et verb. Attentio a n. 23 ad 35.*

Distractio in auditione missæ, an, quando, et quomodo sit peccaminosa. Vide verb. Attentio, *num. 23 ad 35.*

DISTRIBUTIONES QUOTIDIANÆ (III, 199).

Quid, et quæ sint, et a quibus acquirantur.

Distributiones quare ita dicantur, et quare dicantur quotidianæ. Vide verb. Distributiones quotidianæ, *art. 1, num. 1 et 2.*

Distributionum quotidianarum duplex genus assignatur, et explicatur, earumque propria definitio traditur, *num. 3 ad 5.*

Distributiones hujusmodi non veniunt in appellatione fructuum, seu reddituum, et provenientum, nec comprehenduntur in regulis cancellariæ de valore fructuum exprimendo, *num. 6 et 7.*

Distributiones quotidianæ institutæ sunt in gratiam cultus divini, *num. 8.*

Jus percipiendi distributiones quotidianas, quibus competat, *num. 9.*

Distributiones, quibus debeantur, et quid requiratur ad eas lucrandas, *num. 10 et 11.*

Assignantur infirmitates, quibus detenti canonici in absentia lucrantur distributiones, *n. 12 ad 18.*

Distributiones lucrantur senio confecti, si alias residere soliti erant, *num. 19.*

Similibus infirmitatibus detenti possunt distributiones quotidianas percipere quamvis propria culpa in eas inciderint, nec obstat statutum contrarium capituli, nec etiam obstat contraria consuetudo, *num. 20 ad 22.*

Tempus, quo canonicus fuit infirmus, computandum non est pro tempore vacationum, *n. 25.*

Imo canonici infirmi percipere debent etiam portionem accrescentem, *n. 24.*

Tales tamen distributiones debentur solum illis canonicis infirmis, qui, dum sani erant, divinis officii interesse solebant, *num. 25.*

Distributiones quotidianas lucrantur canonicis in absentia ratione justæ et rationabilis corporalis necessitatis, easque lucrantur injuste carcerati, injuste excommunicati, a civitate expulsi absque sua culpa, illi etiam qui ex facto principis temporalis loci non possunt residere, *num. 26 ad 30.*

Distributiones quotidianæ debentur canonico absentis, ut injustam judicis vexationem redimeret, vel ut in causa criminali se innocentem exhiberet, de qua si condemnatus appellaverit, et absolutus fuerit, debet percipere distributiones totius temporis, quo propter eam causam horis canonicis non potuit interesse, *num. 31 ad 33.*

Distributionibus quotidianis gaudere debet canonicus, qui inquisitus de homicidio, et factus contumax infra annum comparuit, et factis defensionibus

in carceribus fuit absolutus, et innocens declaratus, etc. *num. 34.*

Distributiones quotidianæ debentur canonico legitime impedito, vel absentis ratione evidentis ecclesiæ utilitatis, vel pro defensione jurium ipsius ecclesiæ, *num. 35 ad 37.*

Canonicus procurator capituli et pro negotiis capituli assistens, lucratur distributiones quotidianas, easque lucratur canonicus a choro absens occasione servitii curæ ejus canonicatui annexæ, *n. 38 et 39.*

Canonici comitantes episcopum ad visenda Limina Apostolorum, vel ejus nomine ad prædicta limina deputati, an, et pro quo tempore lucrantur distributiones, *num. 40 ad 43.*

Distributiones quotidianas lucrantur canonici inservientes episcopo pontificaliter in civitate, vel in suburbiis; non autem in alio loco, vel comitantes in visitatione, *num. 44.*

Distributiones debentur canonico proviso ab ordinario cardinale vigore indulti pro tempore, quo ecclesiæ inservivit, etiamsi fuerit postea coactus capere novam possessionem apostolicam, et primæ renuntiare tanquam invalidæ, *num. 45.*

Archidiaconus, vel canonicus visitans ecclesiæ jura, vel redditus suæ præbendæ, non amittit distributiones, *num. 46.*

Canonicus poenitentiarius, si, dum recitantur divina officia, audiat in ecclesia confessiones, an lucratur distributiones et alia emolumenta, *n. 47 ad 49, et verb. Canonicatus, art. 9, n. 81.*

Theologus, seu obtinens præbendam theologalem diebus, quibus legit, quas distributiones percipiat, *num. 50, et verb. Canonicatus, art. 9, num. 41.*

Quid de canonicis privilegiatis super fructibus in absentia percipiendis, ac de inservientibus papæ, vel cardinalibus, *num. 51 ad 53.*

Distributiones debentur canonico pro tempore, quo sine salario organum pulsat, *num. 54.*

Plura ex Benedicto XIV, quibus adducuntur quotidianas distributiones concernentia, *num. 55 et seqq.*

Quomodo distinguantur distributiones quotidianæ a fructibus grossis canonicatus, seu beneficii, *num. 74 ad 76.*

Regulariter nomine fructuum beneficii non veniunt distributiones quotidianæ, prout veniunt fructus grossi, limitaturque hæc regula, *num. 78 et seqq.*

Spolio laud subjiuntur distributiones quotidianæ, prout subjiuntur fructus grossi, *num. 84.*

An quis ordinari possit ad titulum beneficii, cujus redditus unice consistant in distributionibus quotidianis. Vide *num. 85.*

DISTRIBUTIONES.

Distributiones quotidianæ a quibus amittantur, seu non acquirantur.

Distributiones non lucrantur canonici sine legitima causa absentes, quamvis consuetudine si introductum, ut distributiones absentibus debeantur. Vide verb. Distributiones quotidianæ, *art. 2, num. 1.*

Distributiones quotidianæ non debentur canonico vicario generali absentis a choro ratione officii vicariatus, nec canonico inservienti episcopo in missis privatis, nec associantibus episcopum audientem missam extra cathedralem civitatis, neque inservientibus eidem episcopo non pontificaliter celebranti, et visitanti suam diocesium, moniales velanti, et similia agentis; neque debentur illis, qui seminaris præsent aut in congregationibus Sancti Officii sunt occupati, *num. 2 ad 6.*

Episcopus canonicus, dum abest ex causa